

INVESTICIJE V KMETIJSTVO

Obseg sredstev, ki bodo investirana v kmetijstvo v naslednjih petih letih bo mo- goče dokončno ugotoviti šele s predlogom perspektivnega plana razvoja vsega go- spodarstva. Po orientacijskem proračunu, ki je bil izdelan na temelju potreb kme- tijsiva in dejanskih možnosti te veje, da absorbira ta sredstva, bi moral znašati v prihodnjem, daljšem razdobju skupni ob- seg bruto investicij v kmetijstvo 550 do 600 milijard din. Od tega naj bi znašala družbena sredstva 400 do 450, investicije individualnih proizvajalcev pa 150 do 200 milijard dinarjev. Sorazmerno majhen de- lež individualnih sredstev v skupnih in- vesticijah govori o potrebi dajanja druž- benih kreditov zadrugam, ki bi finansi- rale investicije na individualnih posestvih.

S temi investicijami bi izboljšali opre- mljenost kmetijstva; v naslednjem razdobju bi se osnovna sredstva na socialističnih gospodarstvih podvojila, medtem ko bi se povečala v kmetijskih zadrugah štiri- kratno.

Smer in usmerjanje investicij

Risba kaže strukturo investiranja družbenih sredstev v kmetijstvo v razdobju od l. 1952 do 1955 v primerjavi z leti 1947 do 1951. Iz nje vi- dimo, da se je struktura družbenih investicij v zadnjih štirih letih spre- menila v korist tistih investicij, ki dajejo hi- trejši učinek (oprema, živina, predelovalne zgradbe, mehanizacija). V naslednjem razdobju bomo nadaljevali tako politiko in bomo sred- stva predvsem investi- rali tam, kjer bodo da- jala neposredne rezul- tate (od obratnih sred- stev: seme, gnojila, za- ščitna sredstva, gorivo in podobno; od osnov- nih sredstev: krmna baza, živinoreja, meha- nizacija, predelava, sad- jarstvo itd.). Prav tako se bomo bolj smelo lo- tevali povečanja sred- stev za melioracije, med- tem ko se bo delež grad- benih objektov bistveno zmanjšal.

Razumljivo je, da lahko postavljene smotre dosežemo le z usmerjanjem in- vesticij v določene namene in določene smeri. Orientacijski prikaz osnovnih no- silcev investicij in namenov bi bil takle: sredstva bi usmerjali v

— investicije v velika socialistična go- spodarstva na področju vse države;

— investicije v žitorodno področje, in to za te namene: v predelavo kmetijskih pridelkov, transport, kmetijske servise, nato v obrambo pred zunanjimi vodami in osuševanje, kmetijsko službo;

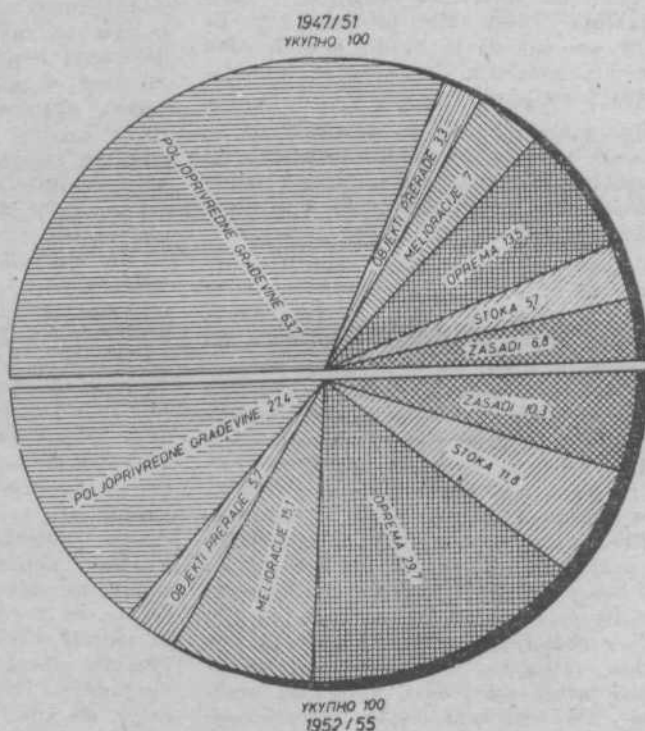
— investicije v melioracijska dela v subtropskih in sredozemskih področjih — v tistem njihovem delu, ki je ugoden za gojenje industrijskih rastlin in vrtin;

— investicije v dvig krmne baze na področju vse države — v melioracijo paš- nikov, živinorejske delavnice, zgradbe ži- vinorejske službe itd.

Družbeno investiranje v kmetijstvo naj bi šlo predvsem prek socialističnih pro- izvajalnih organizacij — kmetijskih po- sestev, obdelovalnih zadrug in kmetij- skih zadrug — ki morajo biti nosilci raz- širjene reprodukcije na vasi.

Zvezni skladi in proračun	3.600	13.400	17.700
Republiški skladi in proračuni	8.100	2.700	3.700
Lokalni skladi in proračuni	700	2.300	4.800
Lastna sredstva organizacij	1.800	2.900	3.500
Amortizacijski skladi	2.700	3.300	4.300
	16.900	24.600	33.800

Kakor vidimo, so se občutno povečala sredstva, ki se dajejo za pospeševanje na- predka kmetijstva iz zveznih virov in skladov samih kmetijskih organizacij, medtem ko ni tako s sredstvi ljudskih repub- lik in ljudskih odborov. Zato bi bilo potrebno v naslednjem razdobju posvetiti

več pozornosti tudi uporabljanju teh vi- rov.

Obsežen program mehanizacije

V zadnjih dveh letih smo dosegli pre- cejšni napredek v uvajanju mehanizacije v kmetijstvo. S sedanjim stanjem pa ne moremo biti zadovoljni: na en traktor odpade še vedno 600 ha orne zemlje, šele vsako drugo gospodarstvo ima plug, ena sejavnica za srna žita odpade na 50 go- spodarstev itd.

Zato ima v predlogu perspektivnega programa mehanizacija kmetijstva, ki omogoča boljše obdelovanje in večje do- nose, zelo važno mesto. Cenijo, da bo v naslednjih petih letih domača proizvodnja dajala na leto po 3800 traktorjev in okrog 23 tisoč ton raznih drugih naprav in stro-jev. To bi bila dvakrat večja proizvo- dna, kakor je sedanja. V l. 1961 naj bi do-

Viri sredstev

Ti dve risbi kažeta dosedanje skupne investicije družbenih sredstev v kmetij- stvo z regresom in brez njega. Iz njih vi- dimo, da so se skupne investicije v kme- tijstvo v zadnjih nekaj letih občutno po- večale. To povečanje pa ne gre enako- merno iz vseh virov, kar vidimo iz na- slednje tabele:

(V milijonih din po tekočih cenah)

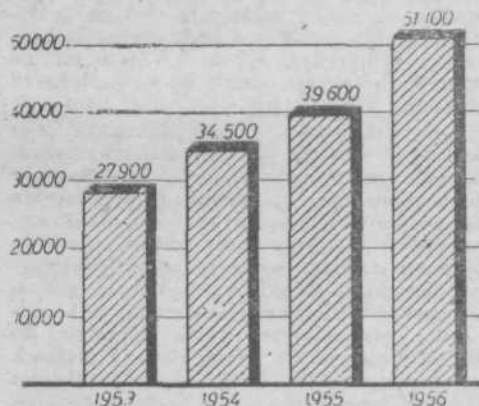
1953	1955	1956
3.600	13.400	17.700
8.100	2.700	3.700
700	2.300	4.800
1.800	2.900	3.500
2.700	3.300	4.300
16.900	24.600	33.800

segla domača proizvodnja okrog šest tisoč traktorjev.

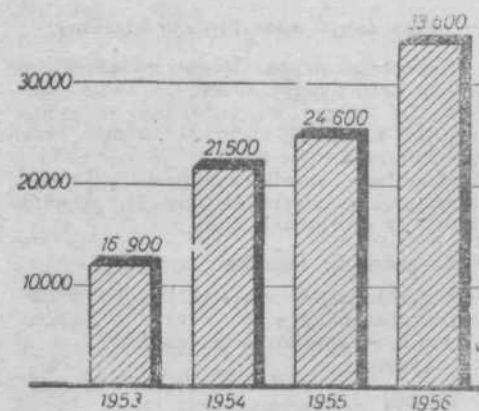
Po programu bi bilo razen tega potreb- no zagotoviti iz uvoza povprečno okrog 4400 traktorjev s sedmimi ustreznimi pri- ključnimi stroji na vsak traktor. Na en traktor bi odpadlo 180 ha orne povr- šine, na socialističnih gospodarstvih pa le okrog 50 ha. Posebno pozornost bi posve- tilo uvozu kombajnov.

(Konec na 16. strani)

Investicije v kmetijstvo z regresom (v milijonih din)

Investicije v kmetijstvo brez regresa (v milijonih din)

Vprašanja in odgovori

Razmerje med zadrugami in poslovnimi zvezami pri predelavi kmetijskih pridelkov

Vprašanje: Kdaj in v katerih primerih mora poslovna zveza organizirati predelavo kmetijskih proizvodov za svoje članice — zadruge. Na katerih načelih naj bo zasnovano medsebojno razmerje med zadrugami in poslovnimi zvezami v predelavi kmetijskih pridelkov?

Odgovor: Ena izmed osnovnih nalog poslovnih zvez je predelava kmetijskih proizvodov, ki so jih proizvedle ali odkupile zadruge. To je posebno važno tedaj, ko je kmetijskih proizvodov toliko, da jih zadruge same ali poslovne zveze zanje niso mogle prodati na tržišču, niti jih niso mogle predelati v svojih obratih. Tedaj šele pride do popolnega izraza pomen poslovnih zvez kot močnih ekonomskih organizacij, ki so sposobne s svojimi obrati predelati vse proizvedene in odkupljene količine kmetijskih proizvodov.

Po drugi strani nudi to gotovost tako samim zadrugami — članicam kakor tudi individualnim proizvajalcem, da jim bodo vse proizvedene količine odkupljene, to pa je močna spodbuda za nadaljnje investicije za povečanje kmetijske proizvodnje. To je tudi sedanja smer, da se kmetijski proizvajalci orientirajo na blagovno proizvodnjo, skrb za odkup, predelavo in prodajo blaga pa morajo prevzeti poslovne zveze. Posledice take politike so jasne tudi glede na založenost in stabilizacijo tržišča s kmetijskimi proizvodi in glede na razvoj kmetijske proizvodnje.

Poslovne zveze organizirajo predelavo kmetijskih proizvodov obvezno v svojih obratih. Poslovni odnosi med poslovno zvezo in njenimi obrati se regulirajo s pogodbo.

Pri prometu s kmetijskimi proizvodi kakor tudi pri opravljanju kmetijskih dejavnosti lahko poslovne zveze poslujejo z zadrugami — članicami tudi po sistemu odprtega računa. Pri predelavi kmetijskih proizvodov, ki jo opravlja poslovna zveza izključno v posebnih obratih, pa veljavni predpisi ne omogočajo poslovanja po odprtem računu. To posebno zato ne, ker so obrati v okviru poslovne zveze glede svoje organizacije, pogojev in načinov poslovanja kakor tudi glede ugotavljanja in razdelitve skupnega dohodka samostojni (člen 76 uredbe o kmetijskih zadrugah).

Ce tako gledamo na poslovne zveze kot organizatorje kmetijske proizvodnje, odkupa in predelave kmetijskih proizvodov in na njihov odnos do zadrug, dobimo jasno sliko vloge, ki jo naj imajo v naših tekočih ukrepih v kmetijstvu. To bo terjalo, da bodo poslovne zveze kakor tudi vse zadrugne organizacije v kmetijstvu postopno opuščale vse dejavnosti, ki niso neposredno povezane s kmetijsko proizvodnjo.

Sprememba poslovanja pri gospodarskih organizacijah

Vprašanje: Ali lahko neko podjetje, ki ima dovolj kvalificiranih delavcev zaposlenih pri serijski proizvodnji, uvede obrtno obrate in delavnice, ki bi delale za splošne potrebe državljanov?

Odgovor: Gospodarska organizacija, lahko med svojim poslovanjem spremeni predmet poslovanja in razširi z uvajanjem novih dejavnosti, ali ga zoži. To izhaja iz načel samostojnosti in samopravnosti gospodarske organizacije.

Ceprav uredba o ustanavljanju podjetij in obratov kakor tudi drugi posebni predpisi ne vsebujejo določila o postopku

za spremembo predmeta poslovanja, se v praksi izvaja naslednji splošni postopek:

O spremembi predmeta poslovanja samostojno odločuje delavski svet gospodarske organizacije. Sklep o tem pošlje občinskemu ljudskemu odboru, ki je po veljavnih predpisih pristojen, da raziše in oceni, ali gospodarska organizacija izpolnjuje predpisane tehnične pogoje za opravljanje določene dejavnosti. V tem primeru izvede ljudski odbor postopek kakor pri dajanju odobritve za ustanovitve, to je ugotovi, ali gospodarska organizacija izpolnjuje navedene posebne pogoje in izda odobritev ali jo odkloni. Odlok o razširitvi predmeta poslovanja se dostavi pristojnemu gospodarskemu sodišču zaradi vpisa spremembe v register.

Kmetijska proizvodnja v prihodnjem razdobju

(Nadaljevanje z 12. strani)

Živinoreja

V obnovi živinoreje smo po vojni dosegli precejšnje uspehe. Že l. 1949 smo imeli toliko živine kakor pred vojno. Pod vplivom obveznega odkupa in suše se je naslednji dve, tri leta število živine zmanjševalo, nato pa se je od l. 1952 do 1956 znova naglo povečevalo. Lani pa smo zaznamovali ponovno znižanje števila živine in je do tega prišlo zaradi slabe letine žita, poplavl, toče in suše, sorazmerno nizkih cen za živino na tržišču v primerjavi s cenami koruze in živinske krme itd.

Sedanji pridelek živinske krme, posebno v Vojvodini in Slavoniji, omogoča, da povečamo živinski sklad kakor tudi da

povečamo proizvodnjo na glavo živine. Prav tako je mogoče s povečanjem pridelka koruze doseči v žitordnih rajonih znatno hitrejši razvoj živinoreje, predvsem prasičereje in perutinarstva. Perspektivni plan posveča posebno pozornost živinoreji. Računajo, da bi lahko z vrsto konkretnih ukrepov ob povečanju pridelku živinske krme delež živinoreje v kmetijski proizvodnji povečali na okrog 50 odstotkov. Tej veji bo podrejen tudi razvoj poljedelstva kakor tudi drugih vej kmetijske proizvodnje.

Vse te napore za pospeševanje napredka kmetijske proizvodnje bo spremljala ustrezna politika investiranja, kreditna politika, davčna politika, razvijanje kmetijskih organizacij, posebno pa kmetijske službe.

Investicije v kmetijstvo

(Nadaljevanje z 15. strani)

Obsežen program melioracij

Velikim kolebanjem v donosih, ki so sedaj odvisni skoraj izključno od podnebnih pogojev, bi se mogli v znatni meri izogniti, če bi uresničili dolgoročni program melioracij, ki ga izdelujemo. Za izvajanje teh melioracijskih del določenih za to daljše razdobje bi bilo potrebno potrošiti 456 milijard dinarjev. Od tega obsežnega programa bi v prihodnjih 10 do 15 letih prišli v poštev objekti, ki bi najhitreje in najučinkoviteje prispevali k povečanju kmetijske proizvodnje. Pri tem bi bilo težišče del na osuševanju zemljišč, ne pa na namakanju, kar se je dogajalo doslej.

Po prioriteti bi melioracijska dela usmerili predvsem na naslednje objekte:

— da bi čim več mogočih del opravili pri osuševanju žitordnega področja, vključujoč v to enotno prekopno mrežo hidrosistema Donava—Tisa—Donava;

— da bi osušili doline dolnjih tokov večjih rek Morave, Bosne, Vrbasa, Sirmice, Bregalnice, Crne reke, Neretve itd.; prav tako bi regulirali tudi srednje in gornje tokove Save, Morave, Drave in Mure;

— da bi opravili najnujnejša dela pri regulaciji in obrambi pred poplavami vzdolž velikih vodotokov Donave, Save, Drave, Tise, Mure kakor tudi njihovih večjih pritokov (Morava, Mlava, Drina, Vrbasa itd.);

— da bi opravili najnujnejša dela pri urejevanju hudournikov in saniranju hudourniških področij v gornjih tokovih omenjenih večjih pritokov;

— da bi končali začete namakalne objekte in izdelali nove sisteme, ki bodo oskrbovani z vodo iz prekopa Bezdana—Bečej (okrog 35.000 ha), nato nekatere

sisteme za namakanje v Makedoniji, nove objekte na nekaterih večjih ravninah in kraških poljih in drugih področjih, kjer so učinki namakanja zelo visoki;

— da bi razvili sistem gradnje majhnih melioracijskih objektov, kjer koli so zato pogoji.

Umetna gnojila, seme itd.

Upoštevajoč naše realne možnosti za racionalno uporabljanje umetnih gnojil računamo, da bi se v naslednjem petletnem razdobju povečala skupna uporaba teh sredstev v naslednjih razmerjih:

Leto	Skupno v tisoč tonah	kg na ha obdelovalne površine
1957	800	80
1958	1200	120
1959	1500	150
1960	1800	180
1961	2200	220

Uporaba umetnih gnojil omogoča po rezultatih preizkusov porast pridelka žita od 1 do 3 kg, povečuje donose krmnih rastlin, krompirja itd.

Učinek investicij

Ce bodo izvedeni vsi ukrepi v kmetijstvu, pri čemer vključujemo tu tudi nameravani obseg družbenih investicij, cenijo, da bi se kmetijska proizvodnja v naslednjih petih letih lahko povečala za okrog 33 odstotkov nad povprečje l. 1951 do 1955. Kmetijska proizvodnja socialističnih, velikih gospodarstev bi se lahko podvojila v primerjavi z letom 1955. Razumljivo je, da bo to predvsem odvisno od investicij v kmetijstvo, prav tako pa tudi od drugih organizacijsko tehničnih ukrepov, med katerimi ima pomembno vlogo tudi kmetijska služba.